

مراقبت‌های لازم در تربیت دینی کودکان

گردآورنده: قنبر سلمان‌نژاد - فریدون کنار

خوشرویی کودکان می‌باشد و در همه آن‌چه مورد نظر است به طور مداوم و مستمر عمل کنید تا این خوی‌ها در شما، فرزندان و دانش‌آموزان به صورت عادت درآید.

۴- خستگی جسمی و ذهنی

در اعمال مذهبی ظرفیت جسمانی، روانی، فکری و عاطفی کودک را در نظر بگیریم و ببینیم تا چه حد آمادگی پذیرش و عمل دارد. از کودک هفت ساله خود انتظار نداشته باشید که با به پای شما در راهپیمایی‌ها شرکت کند و چون شما شعار دهد.

او کودک است، خسته

خواهد شد. از فرزند ده

ساله خود انتظار نداشته

باشید که چون شما در

جلسه مذهبی چند ساعته

سناکت و آرام بنشیند و

همانند شما به خواندن

دعای، سینه‌زنی و مرثیه

خواتی بپردازد.

بررسی‌های علمی

نشان می‌دهند که بیش‌تر

لامذهبان یا مخالفان

مذهب از دو گروه‌اند:

گروه اول افرادی‌اند

که در دوران کودکی

و نوجوانی آگاهی و

تربیت مذهبی به آن‌ها

نداده‌اند و گروه دیگر را

افرادی تشکیل می‌دهند

که تربیت مذهبی دوران

کودکی‌شان با خشونت و

سختگیری توأم و همراه

بوده است یا کودک را در

عین نفهمیدن مسئولی‌های

وازار به عمل کرده‌اند.

در طریق تربیت دینی کودکان مراقبت‌هایی باید صورت گیرد تا امر تربیت مؤثرتر باشد. این مراقبت‌ها از جهات مختلف مورد بحث قرار می‌گیرند که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

۱- پاسخ درست به سؤالات

درک و فهم کودک نسبت به مسائل مذهبی بسیار محدود است و به همین علت او دائماً در زمینه‌های گوناگون به سؤال و پرسش می‌پردازد تا دامنه اطلاعات خود را وسیع‌تر سازد. پرسش‌های او نشانه علاقه‌مندی‌اش به عقلانی و مستدل کردن اطلاعات مذهبی است و این امر برای مربی نقطه‌ای مثبت می‌باشد. آنچه مهم است دادن پاسخ به سؤالات است که باید درست و قانع‌کننده باشد. ما نیاز نداریم که با استدلال نیرومند و قوی به کودک جواب دهیم؛ ولی ضروری است پاسخ‌ها قانع باشند، آن چنان که او را قانع کنند، نه ساکت. قلب پاک و منزّه او باید آن را بپذیرد و ذهنش آن را در خود جای دهد. موفقیت در این امر بسته به آن است که والدین و مربیان، خود اعتقادات و اطلاعات روشنی داشته باشند و به آن‌چه می‌گویند مؤمن باشند. اگر جای ابهامی در زمینه‌های خاص برایشان وجود دارد از خود دور سازند و در پاسخ هم خود را در وضع درک و فهم و موفقیت کودک قرار دهند.

۲- جلوگیری از بدآموزی‌ها

والدین و مربیان باید اعتقاد به خدا، به مذهب و تعالیم آن را به گونه‌ای در کودک پدید آورند که روح مذهب در آنان به صورتی صحیح استوار گردد. همچنین مسائل و مباحث آموخته شده به صورتی باشند که کودک در حال و بعد، آن‌ها را منافی با حق و حقیقت نیابد. غرض این است که بدانیم عقاید مذهبی کودکان با زندگی روزمره و تجارب و آگاهی‌های خانواده و مدرسه ارتباط نزدیک دارد.

۳- ایجاد عادات مذهبی

زندگی خود و خانواده خود را مذهبی کنید، آن چنان که رفتار و گفتار، رفت و آمدها، معاشرت‌ها، خور و خواب‌ها و موضعگیری‌ها همه رنگ مذهب داشته باشند. روح خیرخواهی نسبت به هم‌نوع را در خود زنده و متجلی سازید تا کودک از این درس بیاموزد. در برخوردها خوشرو باشید که حاصل آن عملاً

۷۲

پیوند

شماره ماهانه آموزشی - تربیتی
فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷
شماره ۲۲۲-۲۲۳

هشدار

غرض هشدار است به والدین و مربیان که بر اثر بی توجهی، سهل انگاری و جهل و نادانی، وضع و موقعیتی را برای کودکان و دانش آموزان پدید می آورند که آنان در آینده با دشواری هایی مواجه خواهند شد. فی المثل بعضی از مربیان مسئله ای را وارونه و غلط به کودک القا می کنند، بدان گمان که در آینده پس از بزرگ شدن کودکان آن را اصلاح نمایند؛ و اینان روزی به خود می آیند که کار از کار گذشته است و در امر تربیت با صدها دشواری مواجه شده اند.

رمز از دست دادن عقاید

پاسخ این سؤال که چرا برخی از افراد با این که در خانواده مذهبی به دنیا آمده اند، ترک دین و مذهب می گویند، تا حدودی مربوط می شود به بخشی از تحلیلی که ارائه دادیم. در عین حال برای هشیاری برخی از والدین و مربیان علاقه مند به پرورش مذهبی فرزندان، عرض می کنیم که به موارد زیر هم توجه داشته باشند و رمز ترک عقاید و لا مذهبی فرزندان را در این زمینه جستجو کنند

۱- عدم آگاهی و معرفت نسبت به مسائل مذهبی که خود سبب رسیدن به این نکته می شود که کار مذهب عملی پوچ و بی فایده است.

- ۲- وجود تناقض در رفتار و کردار، در گفتار و عمل والدین و مربیان که کودک را نسبت به آن ها بدبین می سازد.
- ۳- اعمال روش های خشک و مستبدانه در آموزش مذهبی و درخواست اطاعت کورکورانه و بی قید و شرط.
- ۴- عدم توان استدلال منطقی در این باره، که وجودش برای دفاع از کیان عقیدتی هر کس ضروری است.
- ۵- وجود افسانه و اساطیر و خرافات و موهومات و شبهات به اسم مذهب که سبب بد نام کردن مذهب می شود.
- ۶- عدم ایجاد رابطه بین دین و دانش و حتی اصرار به متضاد نشان دادن این دو موضوع.
- ۷- القای ترک لذات به اسم دین، بدین ادعا که لازمه دینداری ترک لذات است.
- ۸- وجود تفاوت بین آنچه از لحاظ تعالیم مطرح می شود و عمل آن در اجتماع و توسط مسئولان مذهبی جامعه.
- ۹- تحمیل تعالیم مذهبی، بدون در نظر داشتن ظرفیت جسمی و روانی کودک.
- ۱۰- عدم زمینه سازی برای ایجاد آمادگی در کودک، به گونه ای که گاهی جاذبه تلویزیون نمی گذارد کودک به دنبال نمازش برود.

توجه به امانت داری

در همه حال فراموش نکنیم که ما امانتدار خداییم. کودک، امانتی است از خدا در دست ما (والدین و مربیان) و بعد در دست خودش و بعد هم در دست اجتماع و مسئولان دینی. مادر برابر این امانت مسئولیم و باید حساب پس بدهیم. باز مصیبت دو چندان خواهد بود وقتی که ما نه برای خود فکری کرده باشیم، نه برای فرزندانمان. بی اعتنائی یا سهل انگاری در انجام وظیفه، عقوبت آفرین است.

در این راه از چه کسی مدد بگیریم؟

در تربیت فرزندان و دانش آموزان و ساختن و به عمل آوردنشان باید از مدد ها و نیرو های استفاده کرد. نخست باید از همت و عزم و اراده خود مدد جست که جدا به تربیت کودک همت گماریم و بکوشیم او را بسازیم و به عمل آوریم. ثانیاً از آن ها که آگاه و صاحب نظرند، از مسئولان تربیت، از معلمان اخلاق و از صاحب نظران در فهم قرآن باید مدد بخواهیم که آگاهی ها و اطلاعات را در این زمینه در اختیار ما بگذارند. هم چنین، از فرصت هایی که در اجتماع وجود دارد و از امکاناتی که دولت و دستگاه های آموزشی در اختیار ما می گذارند باید به نفع سازندگی و اصلاح کودک استفاده کرد. و سرانجام باید از هستی بخش مطلق، از مدرسان توانا و نزدیک، از خداوند خلق و امر برای حفظ و به ثمر رساندن امانت خودش طلب کمک کرد.

منبع:
اینترنت

پسوند

نشریه ماهانه آموزشی - تربیتی
فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷
شماره ۳۳۳، ۳۳۴